

بعض منتخبات آثار ايله فنونك دلالت ايتديكي بر طاقم غرائب كشفيات و حكماي
متقدمين و متأخرين طرفندن ايراد ايديلان محاكات مفيده بي و بعض تراجم
احوالی حاویدر .

مؤلفی

{ احمد دمت }

قد تحریبه و قدره

- اتحاد اشراف (علیهم السلام)

- نیا کافک سعادت

- ایدیه کیفیت

- هیولانیه صی (صفت)

- ارض خرد و سیدایم بر نظر

{ قوم مجاهدین بزرگوار }

- { سیدایم بخار و سیدایم خرد }

جزو نویسی

۹

فیثاتی ۷ غروشدن .

ایلك دفعه

اولوق اوزره محررك ذاته مخصوص مطبعه ده باصلدی .

استانبول

۲۸۹

ایسه همان یومکده اولسون
(انتها)

حیواناتک حسی

حقیقده اکرم بک مطالعه مخصوصه سی
بکا قالورسه ماده بی انبج پردرجهیه قدر
تشریح ایده یلور .

بن بومطالعهیه حصرفکر ایدجک
اولدسم « خوز بزلکله وصف اولمش
برشاه سبای » قاله یله المزدم .
ظن ایدرم که اکرم بک ارسلانی
اساس اتخاذ ایدیشی ارسلانک هرکسجه
معلوم اولان وحشت وجرأته مبنی اولوب
افکاری دخی « بن اک وحشی بر حیوانده
حس ووهیمک وجودینی اثبات ایدرم
ماعداسنده بول بول بولنه جغسه هرکس
قائل اولور » دن عبارتدر .

نه فائده سی وار که قفسده تربیه اولمش
بر ارسلانک حالنی شعر برأ افاده نقدر ممکن
ایسه - حال مذکوری کورن بقاج کسسه
مستثناطولیدینی حالده - بحق تفهیم
اولقدز بمنعدر دیه یلورم .

چونکه طعارجقی اوقویه جعفرک قسم
اصغری استانبول ویا اوروپاده ارسلانی
قفسده کورنلر ایسه قسم اعظمی ارسلانک
رسمی یله کورمبوب یالکر اسم ووصفیه
نه درلو حیوان اولدیغنی برادهیه قدرا کلابه
بتلش ذواتدن عبات اوله جغسدن قارینک
اک چوغی ماده مذکوری خیالات نوعدن
ایله ایدیه اقمه حقیری واردخاطر اولور

موادنددر .
اکرچه بو بایده بنسده بر مطالعه ده بولمقلع
لازم کلسه حیوانات لغظنک پیرودن فیله
قدر یعنی اک کچوکسندن اک ییوکنه قدر
شمولی اولدیغندن اکرم بک التزام
اندیکی « اوافاجق بیوجک حیوانات »
قشملرینی راقورمده حیوان دکلی استر
یوک استر کچوک اولسون هرکسک اکلابه
یله جکی وجهله با اجد مدحت افتدینک
« حیواناتده افکار جمعیت » سرلوحه لی
بندی مندرجاتندن اولان « قرنجه لک
حالربنی » اشارتله اکتفا ایدرم .
ویا خود عامه نک کوروب وجزئی بردقوله
صورت حالربنه واقف اوله یسلدیکی
خصوصیه کندولونده « انسان کبی »
دینله جک قدر حس بولدیغنی ذاتاعلومک
ذلاتیله مثبت اولدیغنی ایمون میونلرک
حالربندن بحث ایدرم .

اوت انسانک ذهنی هرشیدن خالی
اولسی محال وهرکس حاطربنه کلانی
- دکل تعریض طریقله مجرد - میدانه
قویق خصوصنده مختار اولدیغنه مبنی
بحث انک مراد ایدرده - قارین کرامک
قرائنه تترلرنده وقوع بولان خطیساتم
افکار خطا پوشا لربه مظهر اولور امیدله -
افکار عاجزانه می شووجهله عرض
وبیان ایلرم که

« تاریخ طبیعی » دینلان علمک
بر قسمی اولان « علم حیوانات » اک اکاولکی
بحثی میونلر اوزربنه اولوب علمجه لازم
کلان حال واحوالربنی یازدقدن صکر دیر که

اوراده کرن برايکي بلوک عسا کر شاهانه
براشام اوستی عادتا اورطه لغی قرانلق
باصق اوزره ايکن اوزاقدن برميون سوروسی
کوررل بردينه سور ينک ميوندن مر کب
اولديغنی اسکليه ميه رق عرب ظنيه
اوزرل ينه آتش اجرا سله هجوم ايدرل
برده تقرب ايدنجه کيفيته مطلع اولدقدن
بشقه اوريلان ميونلرک لشاری صاغ قانلر
طرفندن سوروبه رک قاچرلديغنی دخی
کوررل .

وکذا صحیح اوله رق زوايت ايدرل که
بر محله برميونه فندق و پرويه تخف تخف
يديکني سيرايدرل ايکن جن فکری ذاتک بريسی
صورت مخصوصه ده فنديک ايچنی چيقار
و بريته دیری برآری وضع ايدرک هر نصل
بايدی ايسه بللی اوليه جق برحاله قيايوب
ميونه و بر ميون فنديغی اغز ينه الوب
قبرنجيه آری ميونک ديلنی صوقار ميون
جز زدار فلان ايدر ازه سی بر مدت کچک کدن
صکره ينه فندق و بررل ميون فنديغی الله
الجه در عقب صالار و قولاغنه کتوروب
ديک کرده اويله جه قيروب يير .

بوقيلدن اوله رق فقط دهاموئوق
اولق اوزره که ايچاي حاله کی وسوار سی
اولان قبودان دخی خبرو بر بله بيله جکی
جهتله - دوغناي همایوندن کينک برنده
برده ميون وار ايمش برکون قبودانک کلام
قديمی چالينور کی بی تحری به قاقيشيلور
نهایت کوکرته ده و ميونک دائما و طورديغی
بوکلش خسلطک التنده بولنور ولو که
بشقه سی طرفندن يابلس اولسون سرق

«ميونلرک اکثری قابل تربيه اولديغی
مجر باتدن اولديغندن شو يولده تربيه
اولور بوبله کيدرل کبی شيلرک تعربرينه
لزم قاليوب انجق حال وحشته طاع
واور مانلرده حيرت افزای عقول اوله جق
بعض حالری مشاهده اولنديغندن بروجه آتی
تحريرينه لزوم کورغندر . شوبله که
ميونلر هر شيدن زياده سرقته مائل
بولندقلر بچون باغ و باغچه زده اوزوم و ميوه
چالديلری بوعلمک مؤلفلری طرفندن بوبله جه
روایت اولنور که خر سزلغه کیده جکلری
زمان برچوغی براره به کله رک و ايچلرندن
امين اولدقلری براختيار بی نهايه رفاقه رق
بر صره اوزره ديز بلوب محل مطلوبه واصل
اولدقده عادتا ايجرويه آوجی طاغیلور
کبی بر قاجی ميونلری طوبلوب ديکرلرينه
و يره رک السدن اله اختياره قدر طاشورلر
بو ائنده بکچی و ياهر قنغی بر انسانک و رودینی
خبر و يرمک ايچون کون کورمش ايشدن
اکلارلرينی بيياغی قره غول کبی بوکسک
اغاج و ديوارلر چيقاروب اطرافي کوزتديرلر
قره غوللر شايد بر انسانک و رودینی کوررلر سه
برا يصلق ايله ارقداشلرينه خبر و يروب
در عال هر بری بر طرفه قاجار اشته علمک
و يردیکی معلومات بوندن عبارت ايسه ده
بومعلوماتی کورويده کتبا به درج ايدنلر کبی
ميونلرک عجایب عجایب حالری بی کوروب
قل ايدنلر دخی پک چوقدر .
از جمله کچنده بندن کلان بر ذات
نئندن ميونلرک قره غوللر طاش آندقلرينی
ايکدن بشقه شونی دخی ديکله دمکه

میونه اسناد ایدلدیکندن قبودان طرفندن
میونه ایوجه برطیاق آبلور ایتسی کونی
قبودانک پاره کیده سنی چالهرق اورته سرنک
تیه سینه چیقار کیده بی آچوب ایچندن
پاره لی بر بر چیقاره رق و قبودانه کوسته رله
دکره آثار . بر دامن شونی دهرک سرنندن
ایندیوب کیده بی المغه چالیشورلر . میون
ایتمکدن بشقه پاره لی کوسته کوسته
دکره آتمکدن کبر و قالمز . نهایت طائفه نلک
بری اوره جق کبی بر تفکله نشان الوب
میونی قور قودهرق اشاغی ایندیرر . ینه
بومیون کی طائفه سی طرفندن ایدیلان
هر بر حرکاته و خصوصیه ایام رسمیه ده
ایتلان طویلرک صورت انداخته بک بیوک
پراهنیه ده دقت ایدرمش . بگرام کونلرنده که
طویلرک طولو بولندیغی برکون وقتسنر
برطوب آبلور . کیده بر قاریشقلقدیر کیدر
اوتیه به بری به دیرکن آیتلان طویه بقارلر
نافالیه سی اوزرنده برقاو بولورلر بونی کیم
یابدی دیوارایوب طوررکن طویلک اوکنده
وصوالیچنده میونک باشنی و بعض اعضا ربی
کورد کلرندن طویلک اتلی میون طرفندن
اولدیغنه حکم ایدرلر واک قوی توجه اولق
اوزره اولدنبی میونک ایندیکی اهتالوزرینه
غالبا فالیه به قاوی قویدقدن صکره ایچروده
نه اولبور دیه طویلک اغرنندن باقش اولمیدر
دیرلر .

و بومثلودها بک چوق شیلر مشاهده
اولمشدر که بین العوام مسائل متعارفه حکمته
کیرمش اولان - چایلاق ماده سی - بال
فقره سی - بوندن بش اون سنه اول

هر کسک ایستدیکمی میون خرسزانی
کیفتی - وساره موجود اولدیغندن بن
بالکز ایدیه حکم بر محاکمه به لزومی اولتربنی
بالانتخاب بازدم .

مع مافیه الک زیاده شایان استغراب
وعادتا انسانلرک بعضیلرنده کورلیان برحالی
کندی کوزمله کوردیکمدن یازمقلقدن
بردرلو واز کیمم . بن میونک بوقدر حالربنی
ایشیدوب و بعضیلربنی کوردیکمدن هر نه
زمان بر میون کورسم نظر دقتی اواطرفه
حصر ایدرم .

حتی کچلرنده احبابدن برینه کیمش ایدمهکه
اکلنجه سی اولان میونله معاً اکلنکه باشلدق
دهاز یاده اکلنک ایچون قیونک اوکنه
چیمغه قرار و ردک بوقرار و بنده کی مراق
اوزرنده قویه چیققدن سوقاق مادامه رلک
ممری اولق حسبله سوری سوری فاملیا
کچمهکه ایدی . احبابم اوشاغی واسطه سیله
میونه درلو درلو او بونلر اجرا ایندیربره رلک
کچانلرک نظر دقتربنی جلب ایندیرردی .

ماریندن برطاقم مادام میونک ایندیکی
مسخره قلمردن خوشلنوب سیر ایتک اوزره
طور دیرلر اواده میون ایندیکی شاقلبانقلری
براقوب مادامه ره باقغه باشلادی باقدی
باقیده ایچلرندن الک کوزلنک یاشه کیده رلک
اتکنکه صارلدیغنی و عرض محبت کبی رطایه
حالرده بولندقدن صکره اوموزینه چیقود
پوسه چین اولدیغنی کوزدم .

صفین بوسوزمده مبالغه کورلسور
سویلدیکم میون حالا موجود اولدیغند
ایجاب ایدرسه اثبات اولنه بیلور .

مونسه کبی طولاشد قلرندن فیلک بری هر کون
برتری دکانک او کندن کچر و بر کره دکانک
ایچنسه خرطومنی صوقوب یوقلار ایش
بر کون ینته یو حالک اجر اسنده ایکن هر نه
سبیه مینی ایسه دکانجی فیلک خرطومنه
پر حوال دوز صاپلیجه فیل سسنی چقارموب
کیدر . شهرک طیشار یسنده موجود
بر کولدن اوچ درت وار یلک صوبی
یوتقدن صکره کلوب ترزینک دکانته
یوشالده رق بالجله اشیایی بطاقلی صوابله
ملع ایدر .

فیلده اودرجه حس اولقدنر انتظام ابله
تعیشه میل واردر که حالا هیچ بر محله بر فیل
لاشه سی کورلماشددر .

وفات ایدن بر فیل ارقداشلی ال بر لکیله
قالدیر و ب محل مخصوص اتخاذ ایند کیری
مغاره ره دفن ایدر لر ایچلرندن مسن واختیار
وخسته اولئرینی مغاره ره کورتوب
بالواسطه اتعاشلرینه حصر همت ایدر لر
وهلم چرا نظر حیرته چار به جق بک چوق
حالری مشاهده اولئور .

آریدن بحث ایدردم . شونک ایچون که
آریلر بر بک قوماده سنه اطاعتله هر بر
امور و خصوصلرینی ایفا ایدر لر . آریلرک
عبت بخش اوله جق الک یوک اثرلی حکمتنه
متعلق مواددن عبارت اولوب صد دیمزک
خارجنده اولدیغندن مهندس و معمارزی
حیرته برافه جق درجه ده اشکال هندسیه
اوزره یاپاش اولان کومچلرندن بحث ایتدم
استیانلر بوکا دأر قلله الشمس بک چوق آثار
بولندیغندن مراجعت ایده ییلور لر .

ارتق میونک حاللرینی تصویر و تخریری
برافه لده اصل ایشه کلام . بالاده . یالکر
ایده جکم بر محاکمه ایچون لزومی اولدیغندن
تعبیری یکمیش ایدی . بوندن بنده بر محاکمه ده
بولنه جقم اکلا شیلور . حالوکه بنم یومثالو
موادی محاکمه یه خدم اولدیغنی یلدی بکدن
نصلسه قاله الماش اولدیغم « محاکمه » لفظنی
براقورمده ینته عادتاً افکاری بیان ایدر جکم
دیه رک سوزی برازدها اوزاتغنی مناسب
کوردم .

طوغریسی حیواناتده حسک وجودینی
میدانه قویق ایچون اکرم بکک التزامی و جهله
حیوانک یوکنی کچوکنی اره مزدم چونکه
حسک انلرده وجودی چشملری نسبتنده
اولدیغنی ییلنجه جک برشی دکلدنر .

شاید ارام قلم لازم کلوبده الک یوکنی نظر
مطالعیه اله جق اولسه هم شمدیکی حالده
الک یوک یلدی بک فیلدن باشلاردم . چونکه
علم حیوانات مؤلفرینک اتفاقی اوزره انتظام
ایله تعیش ایدر الک زیاده حسلی حیوان فیل
و میونک غریجه سنس و فرانسزجه
اورانغوتان دینلان قسیمله آری و قرنجهدر
کچوکندن بحث ایده جک اولسم یایوقاروده
دیدیکم کبی « حیواناتده افکار جمعیت »
سرلوجه لی بسدک مندرجاتندن اولان
« قرنجهدرک حانی » اشارتله کچردم و یاخود
آریلردن بحث ایدردم .

فیلدن باشلاردم . زیرا که فیلک
حسی علما مثبندر هندستانه سیاحت
ایدنلردن نقل بیان اولئور که فیلر هندستان
شهرلرینک سوقاقلرنده عادتاً حیوانات

کافه حیواناته حس و وهم موجود در
(رفعت)

﴿ کره ارضه خرده بین ایلله بر نظر ﴾

غالباً سر لوحه راز غریبچه دوشدی .
نه شبهه ؟ محسوس عنهر دخی ذاتاً بک
غریب .
اما دینله جک که کره ارض عقلل رحیرت
و برن بوجسامتیه برابر اجسام خرده بینیه دن
بر جسم عد اولنه بلورمی که بوکا خرده بین
ایلله نظر ایدلم ؟

ما شاء الله ! روی ارضه پیره نک کوزی
و سیوری سببک خراطومی و سار بوکی
قوجه قوجه اجسامی اجسام خرده بینیه دن
عد ایلله عریض و عمیق تدقیق ایدیلور یا ؟
بونلر کره ارضک وسعت و جسامته نسبتله
نصل که اجسام خرده بینیه دن عد اولنور
ایسه اونه طرفه دیگر بر عالم وارد که او عالم
ایچنده دخی کره مسد کوره انجق خرده بین
ایلله کور یله جک بر جسامته قالور .
نه در ؟ نه در ؟ دنیایه
تصوره صیغیره مدیغز شو جسم ناچیز
لا خلا ولا ملای دخی محیط اولان جوبی نه یاه
ایچنده نه قدر بر طوتار ؟ ماهیتی نه دن
عبارت قالور ؟

ایندی هیئت کاشانی احاطه و استیغاب
ایدن جو فسیحه موجود فرض ایدله جکر
بر ذات عالم مذکورده سیر و سیاحت ایدر
ایکن بزم کرهیه تصادف ایدله جک اولسه
بونی بر نخود دانه سی قدر یله بوله میه جفی

بن ایکیسی اورتاسی اولان میمونلری اساس
اتخاذ ایتدی بکم ایچون یوقار یده انلرک حال
و شانلرینی یازدم بوراده او یازدیغ شیلری
کشف و ایضاح ایتک استرسم شویله جه
وادی پیانه کبرر و دیرمه . . .

میمونلر حقنده علم حیواناتک و بر دیک
معلومات ایلله مذکور فندق ماده سی « جلب
منفعت دفع مضرت » ی بمن حوادث لوندن
نقل ایلله یازدیغ لاشه قاجرمق کیفیت
« غیرت نوعیه » بی کیده وقوعی تحریر
ایتدی بکم سرعت خصوص « اخذ انتقام »
اک کوزل مادامیه صاریلوب او بوشی
« عشق و محبت » ی ایما ایدر .

فرض ایدلمکه « جلب منفعت دفع
مضرت » « غیرت نوعیه » « اخذ انتقام »
خاصه لری طبع بهیمیک اک صوک درجه ده
اولان قابلیتندن اولسون « عشق و محبت »
کیفیتی ارتق بوقابلتک یک قات مافوقده
بر قوتک اثری اولق اقتضا ایلدیکی و بومثلاو
موادک اجراسی حسک وجودینی مستلزم
بولندیغی جهتله البته میمونلرده حس و ارادر
بو حالده بالناسبه ازاجق حالتدن بحث
ایتدی بکم قبله و مدحت افتدینک یازدیغندن
اکلا شلدیغی اوزره قرنجه لده و آر یلده
دخی حسک بولمنی لازم کلور جزئی دقتله
نظر اولندیغی حالده کدیده کوپکده
قورده قوشده تلکیده ارسلانده یله
حس کور یلور . . .

مادامکه تعداد اولنلر افراد حیواندن در
و مادامکه حسک وجودی افراد حیوانک
بر قسم اعظمه نه تحقیق ایدیلور هر حالده